

Motion till riksdagen 2005/06:K14

**av Kerstin Lundgren m.fl. (c)
med anledning av prop. 2005/06:86**

Ett ökat samiskt inflytande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta större hänsyn till de icke renägande samernas villkor.
2. Riksdagen begär att regeringen skyndsamt återkommer med ett förslag på hur man i framtiden kan föreslå ett enda ramanslag till Sametinget.

Bakgrund

Samerna har sedan urminnes tider levt i ett område som i dag sträcker sig över fyra länder i delar av Sverige, Norge, Finland och Kolahalvön i Ryssland. Området kallas Sápmi, Sameland.

Det samiska folkets situation har varierat under årens lopp. Efter sekelskiftet 1800 började samerna särbehandlas negativt av samhället i allt större utsträckning. Samernas strävan efter ett ökat inflytande tilltog under samma period. Sedan början av 1900-talet har en rad olika samiska organisationer bildats och arbetat för att öka det samiska inflytandet och för att främja samiska intressen. Ett tydligt resultat av samernas långvariga arbete för ökat inflytande är Sametinget som inrättades 1993.

Sveriges alla fem nationella minoriteter, samer, tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar, gavs 1999 ställning som nationella minoriteter. Med begreppet nationell minoritet menas en folkgrupp, som själv identifierar sig som ett folk, med långvarig anknytning till landet man lever i. Samerna, som är den enda nationella minoritet som har status som ursprungsfolk, har levt här innan staten Sverige ens existerade.

Sametinget är ett folkvalt organ och en myndighet under regeringen. Sametingets grundläggande arbetsuppgift är i dag att verka för en levande samisk kultur. I begreppet samisk kultur ryms bland annat frågor som rör duodji (samisk slöjd), teater, språk och samisk traditionell näringsverksamhet.

Fel! Okänt namn på

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 11 september 1997 att en kommitté skulle tillkallas med uppgift att kartlägga och redovisa de stödformer som kommer rennäringsen, samerna, samisk kultur och sameskolorna till del samt att göra en översyn av rennäringslagen (1971:437) och rennäringsförordningen (1993:384). Utifrån kartläggningen och översynen skulle kommittén bland annat föreslå hur renskötseln bör organiseras i framtiden samt utreda vilka uppgifter som i fortsättningen bör vara myndighetsuppgifter.

Utredningen, som antog namnet Rennäringspolitiska kommittén, överlämnade i november 2001 betänkandet En ny rennäringspolitik – öppna samebyar och samverkan med andra markanvändare (SOU 2001:101). Regeringen beslutade även den 19 oktober 2000 att en särskild utredare skulle tillkallas för att göra en översyn av Sametingets organisation, sametingslagen (1992:1433) och förordningen (1993:327) med instruktion för Sametinget. Utredningen som antog namnet Sametingsutredningen, överlämnade i oktober 2002 betänkandet Sametingets roll i det svenska folkstyret (SOU 2002:77).

Ett ökat samiskt inflytande

I regeringens proposition 2005/06:86 Ett ökat samiskt inflytande föreslås en rad åtgärder för att öka det samiska inflytandet. Tyvärr går regeringen inte tillräckligt långt på vissa punkter och på andra punkter har man glömt bort de icke renägande samerna.

Centerpartiet menar att det skydd som de nationella minoriteterna har i dag inte är tillräckligt, utan att de fem nationella minoriteterna, samer, tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar, ska namnges i regeringsformen, vilket vi också ger regeringen till känna i vår motion 2005/06:K409 Nationella minoriteter.

Det samiska folket består, precis som majoritetsbefolkningen, av individer som alla är olika varandra. Alla har rätt till sitt kulturarv, precis som man skall ha rätt att inte bli intvingade i en grupp som man kanske inte känner någon samvaro med. Samerna har även olika förväntningar på hur den svenska minoritetspolitiken bedrivs. Vi måste lära oss av våra misstag och inte än en gång på grund av missriktad hjälpsamhet tala om för människor vad som är rätt för dem. Därför måste svensk politik för nationella minoriteter ske utifrån de nationella minoriteternas egna villkor, vilket vi också ger regeringen till känna i vår motion 2005/06:K409 Nationella minoriteter.

Centerpartiet vill driva en politik för regionalt självstyre i hela landet. Utgångspunkten för vår politik är att de människor som berörs av besluten också ska fatta besluten. Detta ska gälla även de nationella minoriteterna. Samtidigt är det viktigt att människors rättigheter formuleras så långt ifrån det enskilda fallet som möjligt. Annars finns risken att ekonomiska prioriteringar får gå före den enskildes rättigheter. Därför vill Centerpartiet att de nationella minoriteternas rättigheter, som rätt till sin identitet, kultur och språk, ska fastställas

Fel! Okänt namn på

av riksdagen. Men utövandet ska ske i kommuner, på regioner och självstyrelseorgan som Sametinget. Genom att införa en rättighetslagstiftning som stärker den enskilde, stärks även de nationella minoriteterna som såväl individer som grupp. Detta ges regeringen till känna i vår motion 2005/06:K409 Nationella minoriteter.

Samerna finns inte enbart i Sverige utan även i Norge, Finland och Ryssland. I Norge och Finland har de egna sameting som samarbetar med det i Sverige. Samerna stöter i dag på många problem när de vill samverka över nationalstaternas gränser. Det handlar om alltifrån praktiska problem som uppstår om man som samisk ungdom vill studera på andra sidan riksgården till ett behov av ökat nordiskt samarbete när det gäller samisk grundutbildning, högre utbildning och forskning.

Centerpartiet anser att det ska vara upp till samerna själva att besluta om hur den nordiska politiken ska utformas inom ramen för det samiska självstyret. Den svenska statens uppgift måste vara att undanröja de hinder som finns för att en sådan politik ska kunna komma till stånd. I detta arbete måste givetvis samerna själva identifiera vad som är problem och hinder. Detta ges regeringen till känna i vår motion 2005/06:K409 Nationella minoriteter.

Regeringen har i sina förslag fokuserat i alltför hög grad på rennäringen som bärande näring i det samiska samhället, och inte tagit tillräcklig hänsyn till de icke renägande samernas levnadssätt, tradition och kultur, något som även påpekas av remissinstansen Västerbottens Fjälljägarråd. Även fast regeringen uppmärksammar detta, landar man ändå i att man ”också i fortsättningen [ska] utgå från rennäringens särställning bland de samiska näringarna och den betydelse för den samiska kulturens överlevnad som rennäringen har”. Med tanke på att huvuddelen av samerna inte är renägare och att en majoritet av samerna är jakt- och fiskesamer bör Sveriges samepolitik ta större hänsyn till denna majoritet. Detta ska ges regeringen till känna.

Utredningen rekommenderar regeringen att i framtiden i budgetpropositionen föreslå ett enda ramanslag till Sametinget. Regeringen menar att det är för tidigt att genomföra ett sådant förslag, bland annat med hänvisning till att hänsyn måste tas till EG:s statsstödsregler. Om Sametinget ska få verklig makt måste de även få makt över resurserna. Regeringen bör därför skyndsamt återkomma med ett förslag på hur man i framtiden kan föreslå ett enda ramanslag till Sametinget. Detta ska ges regeringen till känna.

Stockholm den 3 mars 2006

Kerstin Lundgren (c)

Agne Hansson (c)

Claes Västerteg (c)

Johan Linander (c)

Eskil Erlandsson (c)

Viviann Gerdin (c)

Jan Andersson (c)